Різдво з несподіванкою

О. Генрі

Черокі називали батьком-засновником Жовтої Кирки. А Жовта Кирка — нове поселення золотошукачів, побудоване з нетесаних соснових колод і парусини. Черокі був золотошукачем. Одного дня, поки його ослик гамував голод кварцем і сосновими шишками, Черокі вивернув кайлом самородок вагою тридцять унцій. Черокі застовпив ділянку, а сам, будучи людиною щирої і широкої вдачі, негайно розіслав усім своїм друзям-золотошукачам у трьох штатах запрошення приїхати сюди, де йому так пощастило.

Звісно, ніхто із запрошених не надіслав чемної відмови. І наїхало їх, шукачів золотої удачі, з Хілі, Солт-Рівера, Пекоса, Альбукерка, Фенікса, Санта-Фе — з усіх навколишніх поселень.

Майже тисяча золотошукачів застовпили ділянки і розмістилися на них, назвавши своє поселення Жовтою Киркою. Потім обрали комітет охорони громадського порядку й піднесли Черокі дарунок — ланцюжок для годинника з невеличких самородків.

За три години по тому золото на ділянці Черокі закінчилось. Виявилось, він застовпив не золотоносну жилу, а кишеню. Черокі кинув цю ділянку і заходився розробляти нові — одну за одною. Але йому все не щастило. Золотого піску, що його Черокі намивав за день, жодного разу не вистачало навіть на оплату рахунку в барі. А в тих, що недавно приїхали, все йшло чудово, і йому нічого не лишалось, як весело всміхатися й вітати їх з успіхом.

У Жовтій Кирці підібрався народ, що вмів поважати людей сильних духом. Тож друзі і спитали Черокі, чим вони можуть йому допомогти.

— Мені? — перепитав Черокі.— Думаю, не завадила б невелика позичка. Хочу спробувати щастя в Марипозі. Якщо натраплю на багату жилу, то відразу повідомлю. Ви ж знаєте — я не з тих, хто приховує удачу від друзів.

У травні Черокі склав своє нехитре майно на ослика й повернув його задумливу сиво-сіру морду на північ. Натовп поселенців провів його до умовної міської межі, 1 він під прощальні вигуки й побажання успіху рушив далі. В його кишенях було п'ять фляжок без жодної бульбашки повітря між корком і вмістом. Черокі просили не забувати, що в Жовтій Кирці для нього завжди знайдеться ліжко, яєчня з салом і гаряча вода, щоб поголитися, коли фортуна не захоче провідати його в Марипозі й погрітися з ним біля вогнища.

Черокі називали батьком-засновником Жовтої Кирки за тією системою, що виробилась у золотошукачів. Ніхто не вимагав свідоцтва про охрещення — кожен діставав своє прізвисько й без нього. Законне ім'я й прізвище вважалося особистою власністю людини, а щоб її легше було гукнути до шинку та якось відрізнити серед інших двоногих у синіх сорочках, громада надавала їй тимчасове звання, титул або прізвисько. Приводом для цих непередбачених законом хрестин найчастіше були

притаманні кожній людині особливості. До більшості легко прилипала назва тієї місцевості, звідки вони, за їхніми словами, прибули. Дехто голосно й ‘зухвало називав себе Адамс, або Томпсон, чи ще якось, напускаючи туману на самих себе. Дехто хвалькувато й безсоромно розкривав своє справжнє ім'я, але це сприймалося як чванькуватість і не мало успіху серед золотошукачів. Один такий сказав, ніби він Честертон Л. К. Белмонт, і посвідчив це паперами, але йому рішуче запропонували ще до заходу сонця залишити поселення. Особливо розповсюджені були прізвиська Коротун, Криволапий, Техасець, Лежінь Білл, Рорджер-Непохмільний, Кривий Райлі, Суддя і Каліфорнія Ед. Черокі дали таке прізвисько тому, що він нібито прожив деякий час серед індіанського племені.

Двадцятого грудня поштар Болді прикотив у Жовту Кирку з приголомшливою новиною.

— Кого, ви думаєте, я бачив в Альбукерку? — спитав Болді, вмостившись на своє місце в барі.— Черокі. Одягнений, як той султан турецький, і смітить грішми наліво й направо. Ми з ним славненько погуляли й добряче набралися шипучки, хай їй грець, і Черокі за все платив готівкою. У нього кишені тріщать од грошей, бо напхані ними, як більярдні лузи кулями.

— Черокі, мабуть, знайшов багату жилу,— сказав Каліфорнія Ед.— От славний хлопець! Я радий за нього.

— Не завадило б тепер Черокі навідатись у Жовту Кирку й побачитися з давніми друзями,— докинув хтось сумним голосом.— Воно завжди так. Гроші — найкращий засіб відбити людині пам'ять.

— Стривайте,— знов озвався Болді,— я ще не все сказав. Черокі там, у Марипозі, натрапив на трифутову жилу і з кожної тонни руди намивав стільки золота, що можна їхати в Європу. Потім він цю жилу продав якомусь синдикатові за сто тисяч доларів готівкою, купиз собі шубу з молоденьких котиків, червоні сани і... ану, вгадайте, що він збирається втнути?

— Різатися в карти,— виклав свій здогад Техасець, що не уявляв собі інших розваг.

— Ах, поцілуй скоріш мене, красуне! — проспівав Коротун, що носив у кишені чиєсь фото й не знімав яскраво-рожевої краватки навіть тоді, коли працював на ділянці.

— Купить салун,— вирішив Роджер-Непохмільний.

— Черокі повів мене до себе в кімнату,— вів далі Болді.— А там — гора дитячих барабанів, ляльок, ковзанів, мішечків з цукерками, стрибунців, заводних баранчиків, свистульок і всякої всячини. І як ви думаєте, що він збирається робити з тим непотребом? Нізащо не вгадаєте. Так от Черокі мені сказав. Він надумав повантажити все те багатство на свої червоні сани і...— заждіть, заждіть, не кваптеся замовляти віскі! — і приїхати сюди, в Жовту Кирку, влаштувати тутешнім дітлахам — так-так, саме тутешнім дітлахам — різдвяну ялинку, роздати їм балакаючих ляльок, а розумним хлопчикам — великі набори столярних інструментів, словом, влаштувати таку ялинку і таке гуляння, які навіть не снилися жодній дитині на захід од мису Гаттераса!

По цих словах на кілька хвилин запала мертва тиша, її порушив бармен. Він

вирішив, що настала слушна мить показати свою гостинність, і штовхнув по шинквасу батарею склянок, слідом за якими, хоч і не так стрімко, поповзла пляшка віскі.

— А ти йому сказав? — спитав золотошукач на прізвисько Трінідад.

— Та ні,— затинаючись, відповів Болді,— не сказав. Якось не наважився. Адже Черокі вже купив увесь той мотлох, заплатив за нього готівкою й дуже тішиться собою та своєю вигадкою… Ще й шипучки тої ми добряче хильнули. Ні, я нічого йому не сказав.

— Признатися, мене дивує,— озвався Суддя, чіпляючії ціпок з ручкою із слонової кістки на шинквас,— як наш друг Черокі міг так кепсько подумати про своє, сказати б, рідне місто!

— Пхе, всякі дива бувають на світі,— заперечив Болді.— Черокі виїхав звідси сім місяців тому. Все могло статися за цей час. Та й звідки йому знати, що тут нема жодної дитини і, видно, не буде?

— Справді, дивно,— зауважив Каліфорнія Ед,— що їх досі не занесло сюди. Певно, це тому, що наше поселення недостатньо підготовлене для малечі.

— А щоб ця різдвяна витівка була химернішою,— вів далі Болді,— Черокі збирається сам стати Санта Клаусом. Він добув собі білу перуку, бороду, червоний, вишитий хутром балахон, величезні рукавиці і червоний ковпак. В цьому одязі він геть схожий на того хлопця— Вільяма Каллена Лонгфелло, якого малюють у книжках. І треба ж такому бути, нічого цього не побачать різні Енн та Віллі. А вони так про це мріють!

— Коли Черокі збирається в Жовту Кирку?—спитав Трінідад.

Вранці перед Різдвом,— відповів Болді.— Хоче, щоб ви, шановні, підготували приміщення, поставили ялинку й попросили жінок прикрасити її. Але тільки тих жінок, які вміють мовчати, бо ялинка повинна бути справжньою несподіванкою для дітей.

Усе сказане про Жовту Кирку відповідало сумній дійсності. Ніколи тут не дзвенів дитячий голос, не тупотіли невтомні дитячі ніжки по єдиній немощеній вулиці. Все прийшло згодом. А в ті часи Жовта Кирка була звичайним, загубленим у горах табором золотошукачів, і ніхто ще не бачив там широко розплющених дитячих очей, які іскрилися, чекаючи, що на свято буде якесь казкове диво; ніхто не бачив рук, що жадібно тягнуться до таємничих подарунків Санта Клауса, не чув радісного галасу на великому зимовому святі ялинки. Словом, не було кому в Жовтій Кирці гідно оцінити щиросердий вчинок Черокі.

Жінок у Жовтій Кирці було тільки п'ять — дружина пробірника, власниця готелю "Щаслива знахідка" і праля, що за день намивала у своїх ночвах унцію золотого піску, жили тут постійно. Сестри Спенглер — міс Фаншон і міс Ірма — були з "Трансконтинентального комедійного театру", що виступав саме в імпровізованому театрі "Ампір", Але дітей не було. Інколи міс Фаншон захоплено грала роль якого-небудь шибеника-підлітка, але створюваний нею образ був жалюгідно далекий від справжньої дитини, яку уявляв Черокі, готуючись нагородити її своєю щедрістю.

Різдво випадало на четвер. У вівторок зранку Трінідад не пішов працювати на ділянку, а подався до Судді в готель "Щаслива знахідка".

— Страшна ганьба впаде на Жовту Кирку,— мовив Трінідад,— якщо ми не підтримаємо Черокі в його ялинковій витівці. Черокі, вважай, створив це місто. Я особисто хочу щось придумати й допомогти Санта Клаусові.

— Я з радістю вас підтримаю,— підхопив Суддя,— бо вдячний Черокі за його колишні вчинки. Проте я не бачу… власне, те, що в нашому поселенні немає дітей, я досі розцінював як благо, але тепер… Однак я не бачу шляхів і засобів…

— Подивіться на мене,— сказав Трінідад,— і ви їх побачите. Шляхи й засоби перед вами, в шубі, і готові рушати в дорогу. Зараз я знайду сани, і на виставі Черокі буде цілий табун дітей… хай би навіть мені довелося вчинити наліт на сирітський притулок.

— Еврика! — вигукнув Суддя.

— Е, ні! — рішуче заперечив Трінідад.— То я знайшов. Я теж колись чув у школі це грецьке слово.

— Я вас тільки супроводитиму,— сказав Суддя, розмахуючи ціпком.— Може, моє, хай скромне, красномовство і ораторські здібності стануть нам у пригоді, коли треба буде переконати наших юних друзів підтримати наш намір.

За годину вся Жовта Кирка довідалась про план Трінідада та Судді й цілком схвалила його. Кожен, хто на сорок миль довкола знав сім'ю з малолітніми нащадками, поспішав повідомити про це Трінідада. Трінідад старанно все записав і, не гаючи часу, подався шукати коней і сани.

Першу зупинку намітили зробити біля зрубу за п'ятнадцять миль од Жовтої Кирки. Трінідад гукнув — двері відчинились, і на порозі з'явився господар. Він підійшов до воріт і сперся на розхитану хвіртку. Слідом висипала юрба дітлахів, обірваних, але рум'яних і цікавих.

— Ось яке діло,— почав Трінідад.— Ми з Жовтої Кирки. І приїхали, щоб з вашої згоди, викрасти у вас дітей. Один з наших шанованих друзів, охоплений ялинковою манією, захотів стати Санта Клаусом. Завтра він приїде і привезе повно різних пофарбованих у червоне дитячих витребеньок, зроблених у Німеччині. А в нас, у Жовтій Кирці, найменший шибеник уже користується сорокап'ятикаліберним пістолетом і безпечною бритвою. А хто ж кричатиме "Ох!" та "Ах!", коли на ялинці запалають свічки? Словом, шановний, якщо ви позичите нам двійко дітей, ми обіцяємо повернути їх у повній цілості в перший день Різдва. Кожне привезе додому чудовий настрій і по книжці про робінзонське життя однієї родини, рогів достатку, червоних барабанів і безліч цяцьок. То як ви на це?

— Іншими словами,— втрутився Суддя,— ми вперше з часу заснування нашого невеликого, але процвітаючого поселення помітили його цілковиту недосконалість, бо в ньому немає жодної дитини. І це в зв'язку з наближенням того календарного строку, коли за звичаєм передбачено дарувати, так би мовити, ніжним і юним всілякі витребеньки…

— Ясно,— урвав господар, натоптуючи великим пальцем тютюн у люльку.— Не буду вас затримувати, джентльмени. У нас зі старою, не приховую, семеро дітей. Так ось, перебравши подумки всіх, чомусь не знайшов жодного, кого б ми могли позичити для

вашої гулянки. Стара вже насмажила кукурудзи, в скрині в неї сховано ганчір'яні ляльки, і ми самі збираємося відзначити свята, хоч і по-домашньому, без витребеньок. Словом, мені ця ваша вигадка не до душі і жодного із своїх дітей я не позичу. Дуже вдячний вам, джентльмени.

Трінідад і Суддя погнали упряжку далі, потім виїхали на горб і зупинилися біля ранчо Уайлі Уїлсона. Трінідад виклав господареві своє прохання. Суддя урочисто прогудів другу партію. Місіс Уайлі сховала двох рожевощоких шибеників у складках своєї спідниці й не усміхнулася, поки не побачила, що містер Уайлі сміється й заперечно хитає головою. Знову відмова!

Коли в долині між пагорбами почало сутеніти, Трінідад і Суддя вже викреслили більше половини свого списку — і все було марно. Вони переночували 6 придорожньому готелі й на світанку рушили далі. А в санях не було жодного нового пасажира.

— Я, здається, починаю розуміти,— сказав Трінідад,— що взяти дитину напрокат на свята — це все одно, що вкрасти масло в людини, яка збирається їсти млинці.

— Немає сумнівів,— додав Суддя,— що родинні зв'язки набувають у цей час виняткової, так би мовити, міцності.

У переддень свята вони проїхали тридцять миль, чотири рази марно зупинялися й виголошували безуспішні промови. Діти скрізь були на вагу золота.

Сонце вже хилилося до обрію, коли дружина старшого доглядача на глухій залізничній колії, загородивши собою ще один скарб, який не підлягав вилученню, сказала:

На Гранітній Стрілці працює нова буфетниця. У неї, здається, є синок. Може, вона й відпустить його з вами.

О п'ятій годині вечора Трінідад під'їхав до станції Гранітна Стрілка. Поїзд щойно відійшов, забравши з собою ситих, умиротворених пасажирів.

На сходах залізничного буфету вони побачили худого, похмурого хлопчину років десяти з цигаркою в зубах. У буфеті, де пасажири з наскоку задовольняли свій кочовий апетит, панувало безладдя. Молода, але виснажена роботою жінка знеможено сиділа, відкинувшись на спинку стільця. Обличчя її зберігало вроду, яка ніколи не зникає безслідно, але й ніколи не повертається. Трінідад пояснив буфетниці мету їхніх відвідин.

— Та я буду тільки рада, коли ви хоч ненадовго заберете з собою Боббі,— втомлено сказала жінка.— Крутишся тут, як ошпарена, з ранку до ночі, ніколи й доглянути за ним. А він набирається чортзна-чого від дорослих. Хіба тут до ялинки? Може, у вас...

Чоловіки вийшли на ганок поговорити з Боббі. Трінідад описав йому розкішну ялинку з подарунками.

— А потім, мій юний друже,— додав Суддя,— сам Санта Клаус прийде з подарунками до нас ознаменувати те, що колись волхви...

— Та кінчайте теревенити! Я не дитина,— насмішкувато обірвав його Боббі.— Нема ніяких Санта Клаусів. Це ви, дядечки, самі купуєте в лавці всякі дурниці і вночі

запихаєте дітям під подушки. А потім кажете, що то Санта Клаус приїздив на санях.

— Може, воно й так,— примирливо згодився Трінідад.— Але ж ялинка справжнісінька. І вона буде у нас, знаєш, яка? Ніби універсальний магазин в Альбукерку — кожна іграшка не дешевша десяти центів. І барабани будуть, і дзиги, і ноїв ковчег, і...

— К бісу! — холодно відповів Боббі.— Я вже давно вийшов з того віку. Хочу рушницю. Не іграшкову, а справжню, щоб стріляти диких котів. Та хіба на вашій дурнуватій ялинці може бути справжня рушниця?!

— Напевне сказати не можу,— дипломатично відповів Трінідад,— але хто його знає... їдьмо з нами, а там видно буде...

Заронивши слабкий вогник надії в душу Боббі, вербувальники вмовили його згодитися піти назустріч філантропічному поривові Черокі й рушили зі своєю єдиною здобиччю назад.

У Жовтій Кирці тим часом запустіле приміщення складу перетворили у святкову залу, прикрашену, мов палац доброї арізонської феї. Жінки попрацювали на славу. Ялинка, вся у свічках, сріблястих блищиках та іграшках, яких вистачило б на добрих два десятки дітей, височіла в центрі зали. Коли вже смеркло, всі, охоплені нетерплячкою, почали вибігати надвір — чи не з'явиться, бува, команда з дітьми. Ще опівдні Черокі влетів у містечко на червоних санях, завалених найрізноманітнішими пакунками та коробками. Захоплений своєю безкорисливою витівкою, він навіть не помітив, що в містечку нема дітей, а відкрити йому очі на ганьбу Жовтої Кирки ні в кого не вистачило духу; до того ж усі були певні, що Трінідад і Суддя таки зуміють заповнити цю страхітливу порожнечу.

Коли сонце сховалося, Черокі хитро підморгнув усім і з лукавою усмішкою на обвітреному зморшкуватому обличчі вийшов із зали, прихопивши вузлик з реквізитом Санта Клауса і таємничу торбу з іграшками.

— Як тільки зійдуться діти,— велів він членам добровільного ялинкового комітету,— запаліть свічки на ялинці й пограйтеся з ними в киці-баби. Коли вони захопляться грою, отоді... тоді тихенько й зайде Санта Клаус. Подарунків, гадаю, вистачить.

Жінки пурхали навколо ялинки, востаннє знімали деякі прикраси, щоб одразу ж повісити їх знову. Сестри Спенглер теж були як персонажі з нової вистави "Наречена рудокопа" — одна в костюмі леді Вайолет де Вір, друга — служниці Марі. Вистави в театрі починалися тільки о дев'ятій, тому актриси, з ласкавого дозволу комітету, допомагали прикрашати ялинку. Час від часу хтось вибігав і прислухався, чи не вертається команда Трінідад. Занепокоєння зростало, бо насувалася ніч і пора було запалювати ялинку, та й Черокі будь-якої миті міг з'явитися на порозі в повному обладунку різдвяного Санта Клауса.

Та ось на вулиці заскрипіли сани, і "викрадачі" під'їхали до складу. Жінки сполохано забігали навколо ялинки й почали запалювати свічки. Чоловіки неспокійно походжали з кутка в куток або стояли маленькими групами, ніяково переступаючи з ноги на ногу.

Трінідад і Суддя, втомлені довгими пошуками, зайшли до зали, ведучи за руку худого, миршавого, зовсім бешкетливого з вигляду хлопчака. Той презирливо глянув спідлоба на барвисто оздоблену ялинку.

— А де ж іще діти? — спитала дружина пробірника, що грала першу скрипку в усіх світських подіях міста.

— Добродійко,— зітхаючи, відповів Трінідад,— пускатися на пошуки дітей перед святами — все одно, що добувати срібло у вапняках. Так звані батьківські почуття — для мене цілковита загадка. Схоже, що татусям і матусям зовсім байдуже, якщо їхнє потомство триста шістдесят чотири дні на рік тонутиме, об'їдатиметься отруйними горіхами, попадатиме в лапи диких котів чи викрадачів дітей. А на різдво воно, бач, хай там що, має отруювати своєю присутністю сімейні збіговиська. Оцей екземпляр, добродійко,— єдине, що нам пощастило відкопати за два дні пошуків.

— Ой, яке чудове дитя! — промурмотіла міс Ірма, тягнучи свій театральний шлейф на середину сцени.

— Відчепіться! — похмуро буркнув Боббі.— Хто це дитя? Чи не ви, бува?

— Зухвалий хлопчисько! — зойкнула міс Ірма, але не встигла пригасити емалевої усмішки.

— Старались як могли,— сказав Трінідад.— Жаль Черокі, та що вдієш?

Раптом розчинилися двері і з'явився Черокі в традиційному костюмі Санта Клауса. Білі пасма перуки й розкішна біла борода закривали майже все його обличчя — видно було тільки темні іскристо-веселі очі. На плечах у нього був мішок.

Усі завмерли. Навіть сестри Спенглер, забувши стати в кокетливі пози, зацікавлено витріщили очі на високу постать різдвяного Санта Клауса. Набурмосений Боббі засунув руки в кишені й понуро дивився на безглузде, обвішане іграшками дерево. Черокі поставив на підлогу мішок і здивовано озирнувся довкола. Може, подумав він, нетерплячу ватагу дітлахів загнали кудись у куток, аби випустити, коли він зайде. Черокі рушив до Боббі і подав йому руку в червоній рукавиці.

— Вітаю тебе із святом, хлопче,— сказав він.— Можеш вибирати на ялинці все, що тобі заманеться,— ми негайно дістанемо. То давай руку, привітайся з Санта Клаусом.

— Нема ніяких Сайта Клаусів,— шморгнувши носом, буркнув Боббі.— У тебе фальшива борода. З козячої вовни. Я не дитина. На дідька мені твої ляльки і олов'яні коники? Візник сказав, що дадуть рушницю. А в тебе її нема. Я хочу додому.

Трінідад кинувся рятувати Черокі. Він ухопив його руку й гаряче потис.

— Ти вже пробач, Черокі,— сказав.— У нас у Жовтій Кирці нема дітей, та й не було ніколи. Ми сподівалися привезти їх цілий табун на твоє свято, але, крім цього шибеника, нікого не вдалося роздобути. А він, бач, атеїст і не вірить у різдвяних Сайта Клаусів. Нам дуже прикро, що ти даремно витратився. Ми з Суддею сподівалися привезти сюди повні сани дітей, і всі твої свистульки пригодилися б.

— То не біда,— спокійно мовив Черокі.— Подумаєш, витрати! Нема чого шкодувати. Викинемо весь цей непотріб у стару шахту, й кінець. І треба ж бути таким віслюком — зовсім забув, що в Жовтій Кирці нема дітей!

Гості тим часом з похвальною старанністю, хоч і без особливого успіху, вдавали, ніби розважаються.

Боббі відійшов у куток і вмостився на стільці. Холодна нудьга чітко відбилася на його обличчі. Черокі ще не зовсім вийшов із своєї ролі й сів поряд з Боббі.

— Де ти живеш, хлопче?— ввічливо спитав він.

— На Гранітній Стрілці,— неохоче процідив Боббі.

У залі було душно. Черокі зняв ковпака, перуку й бороду.

— Еге! — трохи отямившись, вигукнув Боббі.— То я ж тебе знаю!

— Хіба ми зустрічалися, малий?

— Не пам'ятаю. Але картку твою бачив. Сто разів.

— Де?!

Боббі вагався.

— Вдома. На скрині.

— Скажи-но, хлопчику, а як тебе звати?

— Роберт Лемсден. Це материна картка. Вона ховає її на ніч під подушку. Одного разу я навіть бачив, як вона її цілувала. А я б нізащо. Та жінки всі однакові.

Черокі встав і поманив до себе Трінідада.

— Посидь із хлопчиком, я зараз повернуся. Піду зніму цей балахон і запряжу сани. Треба відвезти його додому.

— Ну, безбожнику,— сказав Трінідад, умостившись на місце Черокі.— То ти, брат, стільки набачився всього, що тебе не цікавлять такі дурнички, як цукерки та іграшки?

— Ти неприємний тип,— в'їдливо процідив Боббі.— Обіцяв рушницю. А тут людині навіть покурити не можна. Я хочу додому.

Черокі підігнав сани до ганку, і Боббі виліз на сидіння. Баскі коні рвонули по накатаній сніговій дорозі. На Черокі була його п'ятсотдоларова шуба з молоденьких котиків. Хутряна підкладка приємно гріла.

Боббі дістав з кишені цигарку й почав чиркати сірником.

— Викинь цигарку! — сказав Черокі спокійно, але якимсь новим голосом.

Трохи повагавшись, Боббі кинув цигарку в сніг.

— Викинь усю пачку,— звелів той самий голос.

Хлопець скорився не відразу, та все-таки виконав і цей наказ.

— Слухай! — обізвався раптом Боббі.— А ти мені подобаєшся. Навіть не знаю чого. Спробував би хто-небудь отак мною командувати!

— Послухай, хлопче,— сказав Черокі звичайним голосом.— А ти не брешеш, що твоя мати цілувала карточку? Ту, що на мене схожа?

— Та ні. Сам бачив.

— Ти, здається, щось казав про рушницю?

— Казав. А що? У тебе є?

— Завтра матимеш. Із срібними наклепками.

Черокі дістав годинника.

— Пів на десяту. Що ж, ми прибудемо на Гранітну Стрілку в самісіньке свято. Тобі

не холодно? Сідай ближче, синку.